

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

Tallinna Meestelaulu Seltsi 10-aastase tegevuse puhul.

K. TÜRNPUU

KONSTANTIN TÜRNPUU

Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoori juhataja koori asutamisest saadik.

Kolmat aastat alates.

Anton Kasemets.

(Lõpp.)

Ega see, mis meie seni oleme võinud pakkuda n. n. kõrgema kunsti alal, pole olnud sugugi nii vilets ja vaevaline, et seda poleks maksnud kuulama minna; selles on olnud rohkesti head ja kõrgeväärtuslikku, kuid ometi pole see suutnud kuigi sügavasse tungida. Tähendab — selleks on puudunud tarviliselt ettevalmistatud ja muredaks tehtud pind.

Sellest peaks meie oskama tõmmata tavilisi konsekvantse ja leida oma muusikakultuurilise töö sihtjoonte määramiseks õigeid juhtnöore.

Seda teha pole sugugi raske. Elu ise on meile seda näidanud, igapäevased kogemused muusikapõllul tegutsemisel seda õpetanud. On õpetanud, et meie muusikakultuur saab tarviliselt edeneda ainult siis, kui tõuseb ja edeneb rahva laiade hulkade muusikaline tasapind, kui muusika saab rahva tarviduseks, rahva otsekoheseks hingeliseks vajaduseks, ilma milleta ta läbi ei saa. On näidanud, et ilma nende eeltingimusteta on edenemine võimatu.

Siit on siis täiesti selge, et meie peame n. n. kõrgema kunsti eest hoolitsemise kõrval täie kavakindlusega ja jõuga arendama ja edendama rahva laialiste hulkade muusikalist maitset ja oskust, peame kõigi abinõudega püüdma neis äratada huvi ja armastust muusikaelu avalduste ja sündmuste vastu, peame tegema rahva hinge vastuvõtlikuks muusika ilule, sõnaga peame nad muusikale võitma. See peab olema meie „muusikapoliitika“ tegevusprogrammiks, meie muusikakultuurilise töö aluseks.

See on aga sedavõrd suur ja tähtis ülesanne, et üksikud inimesed ei suuda siin kuigi palju korda saata, vaid siin peavad kõik muusikalised jõud ühiselt ja ühisel jõul tegevusse asuma ja selle „programmi“ teostamisele oma täie jõu pühendama. Ka ei saa seda järsku ja ühel hoobil teha, vaid tuleb täie kavakindlusega minna alt ülespoole ning kasutada selle juures neid abinõusid, mis kõige kiiremini viivad sihile.

Tegelik elu on näidanud, et kõige otstarbekohasemaks ja mõjuvamaks abinõuks, millega saab laiasid rahvahulkasid muusikaliselt kasvatada ja arendada, on koorilaul, mis on saanud meie rahvalikumaks muusikaalaks. Sellepärast tuleb meie töö pearaskus juhtida eestkätt just siia ja kõik selleks teha, et koorilaul edeneks ja kunstiliselt täieneks ning peeneneks. Sest koorilaulu arenemisega ja edenemisega areneb ja edeneb ka rahva muusikatunne, oskus ja maitse

üldse ning muutub aja jooksul peenemaks ja nõudlikumaks, nii et ta hakkab varsti tundma vajadust ka „suurema“ muusika järele. Nii ongi sihikindlaks arenemiseks tugev alus pandud.

Koorilaulu sihikindla edenemise ja arendamise vajadusest on kõigepealt meie laulukoorid ise aru saanud ja selleks koonduvad ühise keskkoha — Lauljate Liidu — ümber, et ühisel jõul ja nõul meie laulukultuuri tõstmise tööd teha. Sel teel on suudetud juba õige palju korda saata, kuid teha jääb veel väga ja väga palju. Tehtud töö tähtsana tulemusena võiks nimetada seda värsket vaimustust ja elavat hoogu, mis tõi pika sõja kestel kiratsema löönud koorilaulu Liidu poolt korraldatud VIII ülemaaline laulupidu. Selle vaimustuse ressursidega on tegutsetud seniajani, küll üksikult, küll maakonna laulupidudel ja kihelkonna laulupäevadel ühiselt.

Ent koorilaulu tõsine edu ei seisa üksnes vaimustuses, vaid koorilaul peab ka sisult edema, peab kunstiküpsmaks arenema, ainult siis suudab ta täita neid suuri ülesandeid, mis tal olemas meie üldise muusikakultuuri arenemises. Ja just sellest küljest seisabki meie kooridel suur töö alles ees, mille läbiviimiseks on vaja ühinemist ühiseks tegutsemiseks, sest et see on üksikult pea võimata.

Meie oleks ühepäeva peremehed, kui me mõtleks ainult olevikule. Tahame me, et meie muusikakultuuris ei tuleks seisakut või koguni tagasilangust, kui kaob praegune generatsioon, siis peame oma muusikakasvatuse töö laiendama ka oma „tuleviku lootuse“, oma laste peale ja alustama seda tööd nendega juba kõige varajasemast noorusest, sest noorus on, teatavasti, väga vastuvõtlik igale õpetusele. Seda vajadust ja selle töö tähtsust on meie kool ära tunnud ja muusikaõpetuse oma õppekavades õige tähtsale kohale seadnud. Ka on õppekavad nii kokku seatud, et nende järele töötades peaks õpilased võima omandada kõik need elementaarsed muusikalised teadmised, mis arenenud inimesel vaja teadlikuks tegutsemiseks muusikapõllul ja millele ta võiks rajada enda edaspidise muusikalise edasiarendamise. Nii näib asi sellest küljest kõigiti korraks olevat. Kuid tegelikult pole asi, kahjuks, mitte nii. Tegelikult kipuvad need ilusad õppekavad ainult paberile jääma, kuna neid teostada ei osata või suudeta. Nii kaotab aga meie kool selle suure tähtsuse, mis tal peaks olema meie noorsoo muusikalises arendamises. Meie noorsoo, meie rahva tuleviku huvides ei tohi see aga mitte sündida. Sellepärast peab ka siin leitama teid asja põhjalikuks parandamiseks ja seda juba kõige lähemal ajal.

Need on meie muusikaelu päevamured, mille lahendamine seisab meil ees, kui meie tahame, et meie rahva muusikakultuuriline arenemine ei jääks umbkotti seisma. Seda ei suuda teha üksikud, vaid iga muusikaliselt mõtleja kodanik peab asuma asja kallale ja juhatustega, seletustega, õpetustega, tööga ning eeskujuga kaasa tõmbama.

Need on ka „Muusikalehe“, kui meie ainsa sellekohase eriajakirja mured. Nende lahendamisele on ta omal kahel eluaastal püüdnud jõudumööda kaasa aidata, nende lahendamisele kaasa aidata tahab ta ka käesoleval aastal. See on tal seda kergem, mida rohkem toetavad teda meie teguvõimsad muusikalised ringkonnad niihästi rohkearvulise kaastööga kui ka tellimistega. Oma töö kõrge sihi pärast selle toetuse peale lootma jäädes alustab „Muusikaleht“ julgesti oma kolmandat eluaastat ja soovib oma senistele sõpradele — kaastöölisele ja lugejatele — südamest head uut aastat.

Kümme aastat

Tallinna Meestelaulu Seltsi tegevust.

P. Grünfeldt.

See oli 1915./16. a. talvel, kui väike ringkond laulusõpru Tallinnas hakkasid nõu pidama, kuidas saaks ellu kutsuda suuremat eesti meeskoori, kelle ettekanded vastaksid ajakohastele kunstinoetele. Peale erilise armastuse meeskoori laulu vastu oli nõupidajatel takkakihtajaks ka see menu, mille olid saavutanud kohalikud saksa meestelauluseltsid oma kooride esinemistel nii kodulinnas, kui ka väljaspool kodumaa piire.

Asja algatajad kutsusid veel teisi laulusõpru juure ja siis hakati „Lootuse“ seltsi ruumides koos käima omavahelisi lauluharjutusi pidamas. Sealjuures selgus, et ettevõtte eduks tarvis on algajate koorile eestkäit tarvilise eelharidusega ja harjunud juhatajat, kes oskaks koori tegevust kunstipärases suunas edasi viia, ja teiseks seljatagust organisatsiooni majandusliste nõuete rahuldamiseks.

Koorijuhi otsimisel jäadi peatuma tuntud helikunstniku hra K. Törnpu nime juures, kellel oli peale laialdase tuntavuse just meeskooride juhtimise alal kõige parem kuulsus.

Kardeti aga väga tõsiselt, kas hra Törnpu oma laialdase tegevuse juures vaevaks võtab jändama hakata noore, algaja kooriga, kelle koosseis täiesti tundmatu.

Õnneks ei läinud see kartus täide: kui vastava palvega pöörati hra Törnpu poole, andis ta oma nõusoleku koori juha-

tamiseks ja julgustas asja algatajaid pealegi, et nende kavatsusest võida aja jooksul midagi suuremat ja tõsisemat välja kasvada.

Majandusline külg lahendati esialgul nõnda, et „Lootuse“ selts lubas senikauaks, kui asutatav koor ei ole jõudnud selt-sina organiseeruda, lauluharjutusteks oma ruumid ja võttis enese kanda koori ülespidamise kulude tasumise sel määral, kui need koori oma sissetulekutega kaetud ei saa.

Saanud algatajad niiviisi asja korraldanud, kutsusid nad 28. jaanuaril 1916 (vana kal. järele) õhtul kella $\frac{1}{2}9$ ajaks neile tuntud laulusõbrad „Lootuse“ seltsimajja kokku esimesele harjutusele.

28. jaanuarit (uue kal. jär. 10. veebr.) tuleb seega pida Tallinna Meestelaulu Seltsi tegelikuks a s u t a m i s p ä e v a k s .

Esimesele harjutusele kogus lauljaid ainult paarikümne ümber, kuid hra Türrpu julgustava sõna peale asuti hoolega tööle.

Järgmistel harjutustel tuli lauljaid vähehaaval juure, nii et koor juba 26-e meheliseks kasvas (I. ten. 8, II. ten. 4, I. bass 8, II. bass 6).

Vaevalt kolme kuuse harjutamise järele jõudis koor juba nõnda kaugele, et võis sama aasta 18. aprillil esineda „Estonia“ teatrisaalis (kontsertsaal oli sõja puhul haigemaja all kinni) „Tallinna Eesti Meestekoori“ nime all esimese kontserdiga. Kõige oma uudsuse juures äratas koori esinemine seltskonnias teatavat tähelepanu: ajakirjandus soovitas soojalt kontserti ja noore koori esinemist külastas 500-pealine kuulajatekogu. Kontsert andis sissetulekut 639 rubla (pääsetähtede hinnad olid 50 kop. — 235 kop.), selles arvus 90 rubla puhast ülejääki.

Koori ettekanded võeti kuulajate poolt vastu heakskiitvalt; peale kontserdi osutus arvustus nõndasamuti heatahtlisena.

See kõik julgustas edasitöötamisele ja järgmisel sügisel jatkati veel suurema õhinaga tegevust. Uusi lauluvendi tuli juure, koor kasvas.

Kuna sõjaolude sunnil koori seltsiks moodustamine oli takistustega seotud, organiseeriti lähemal poolaastal siiski illegaalselt selts, võeti liikmemaksusid vastu jne.

1917. aastal jõuti nõnda kaugele, et seltsi põhikiri registreeriti ja koor korraldatud seltsina oma tööd jatkas „Tallinna Meestelaulu Seltsi“ nime all.

19. septembril 1917. a. peeti seltsi asutajate esimene peakoosolek Jaani tän. nr. 6 Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisuse ruumides, kuna põhikiri oli registreeritud kubermangu kommissari

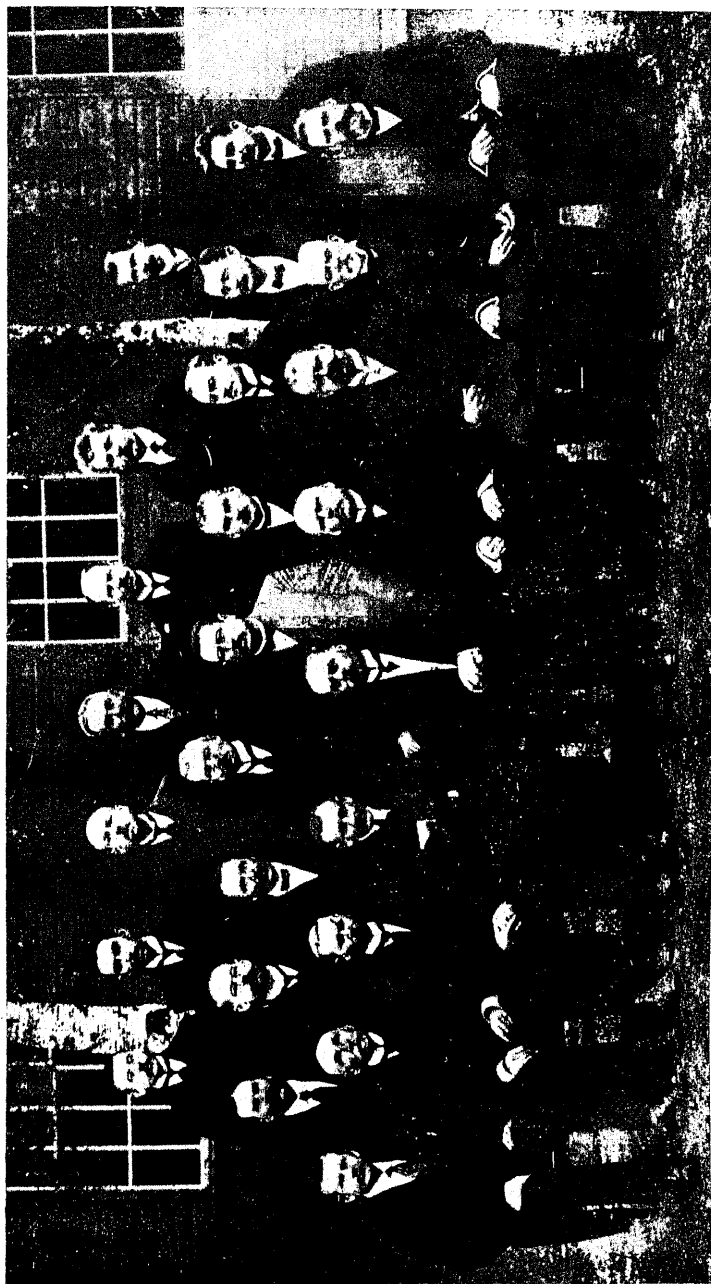
poolt 11. märtsil 1917. a. Sel koosolekul valiti ka seltsi juhatuse: esimeheks dr. J. Masing, tema abiks J. Reinthal, kirjatöömatajaks A. Ploompuu, kassapidajaks J. Oras, arhivaariks A. Blaubrik, varahoidjaks H. Ollik. Juhatuse liigetele abideks valiti: J. Kirsipuu, V. Linnamägi, P. Grünfeldt, E. Gutmann, O. Muuga ja O. Freibach. Koorijuhiks kinnitati endine: K. Tärnpu.

Esimene kontsert kinnitatud seltsina anti „Estonias“ 11. detsembril 1917., kuid seltsi asutamisest saadik oli see juba kolmas kontsert. Harjutuste kohaks oli linna tütarlaste kommertsikool ja neljas kontsert anti selle kooli heaks ruumide tarvitamise tasuna 28. jaanuaril 1918. a., kuna viies kontsert 21. aprillil samal aastal toime pandi.

See oli juba Saksa okupatsiooni aeg ja sellepärast raske aeg. Ometi tehti tööd kõigist takistustest hoolimata edasi, eriti kui Saksa okupatsioonivõimud seltsi põhikirja registreerisid ja seega kõik välised takistused kadusid. Samal aastal valiti ka uus lauluharjutuste koht: „Estonia“, mis oli jälle vabaks saanud.

Samal aastal otsustati noodid, mille paljundamine kalliks läks ja ka muidu soodne ei olnud, edaspidi trükkida. Peeti nõu „Rahvaüliskooli“ kirjastusega, kes siis ka härra Tärnpu laule kolm annet välja andis pealkirjaga „K. Tärnpu Meestekoorid“. Aga kuna asi siis kirjastuse vastutulematuse pärast soiku jäi, jätkas selts ise aastal 1923 kirjastamist ja hakkas pealkirja all „Tallinna Meestelaulu Seltsi Laulude kogu“ annete kaupa välja andma just neid laule, mis seltsi koor oma kontsertidel laulis. Esimese ande kirjastas selts ise, kuna järgmised anded ilmusid Gustav Pihlakase kirjastusel. Siiaamaani on neid ilmunud juba 9 annet ja kümnneski ei lase ennast enam kaua oodata.

Ka muidu on T. M. L. Selts õige viljakat tegevust avaldanud. Kümne aasta jooksul on tema meestekoor toime pannud 28. kontserti, mille jaoks on õpitud 98 laulu. Kontserte on antud Riias 1, Helsingis 1, Stokholmis 1, Valgas 1, Viljandis 1, Tartus 3 ja Tallinnas 20. Kõik kontserdid on arvustajate poolt nii kodu- kui välismail kõige parema arvustuse leidnud. Eriti suurepäraseks kujunes vastuvõtt Soomes ja Stokholmis. Sealsed lehed tõid koori kohta veerupikuseid artikleid, mis kõik olid soojad ning südamlikud. Helsingis pani koor pärja Eesti vabadussõjas langenud soomlaste-kangelaste hauale ja Stokholmis kuningale Gustav Adolphi hauale. Eriti Rootsi külastamine oli üks meeldivamatest, mis T. M. Seltsi koor iial on ette võtnud. Need mälestused ei kustu iial sõidust osavõtjate rinnast.

Tallinna Meestelaulu Seltsi laulukoor esimesel tegevusaastal.

Pildil olevast 24 lauljast laulavad 12 veel kuni praeguse ajani kooris kaasa ja pühitsevad ühes seltsiga oma aatelite töö 10-aastast juubelit.

Peale eespool loetletud esinemiste on T. M. L. Seltsilt veel mitmel pool esinemist palutud. Nimetan neist ainult tõrvikurongi riigivanem Pätsile, tõrvikurongi Läti presidendile, mitmeid esinemisi „Estoonia“ kontsertsaalis toimepandud aktustel, näiteks Soome presidendi külaskäigu puhul, K. Tärnpu ja A. Kappi õhtutel jne.

Teistest tähtsamatest ettevõtetest kümne aasta kestel oleks veel nimetada, et Tallinna Meestelaulu Selts pani ka aluse „Eesti Lauljate Liidule“, kuna tema poolt kokkukutsutud „lauluseltside saadikute kongress“ kõik tema senini valminud kavatsused omaks võttis ja neid teostama hakkas.

Neid üksikuid jooni Tallinna Meestelaulu Seltsi kümneaastasest tegevusest avaldades, peab tähendama, et nii seltsi lauljad, kelle arv juba 90 peale ulatab, kui ka seltsi passiivliikmed, keda seltsi ümber ligi 300 kogunud, eriti aga koorijuhataja, vanameister härra K. Tärnpu, kõik on teinud, mis nende võimed lubasid, et seltsi koor omaks eesti lauljaskonnas selle auväärilise koha, kuhu ta nüüd on jõudnud: teiste kodumaa kooride esimesse ritta. Palju on vaeva nähtud, palju on tööd tehtud, enne kui niikaugele saadi.

Eriti raske oli seltsil loobuda 1923. aastal oma vilunud koorijuhist härra Tärnpu, kui ta haiguse pärast seltsist pidi kolmveerand aastat eemal viibima. Ometi aitasid lugupeetud härrad Artur Kapp ja Aug. Topmann koori ka sellest raskest ajast üle, võttes seltsi palvel koorijuhatamise oma kätte. August Topmanni juhatusel anti kaks kontserti ja esineti ka VIII. üldlaulupeol heade tagajärgedega.

Peab veel ütlema, et eriti maestro K. Tärnpu see kitt on olnud, kes Tall. Meestelaulu Seltsi koori on kümme aastat võimsalt koos hoidnud ja selleks kasvatanud, kes ta praegu on. Temal on selle seltsi edus võrdlematud teened, mis pärast seltsi tema on valinud oma auliikmeks.

Tallinna Meestelaulu Selts, kelle lipukirjaks on „Eesti laul ja Eesti meel — truuks teil jääme eluteel“, on vääramatult selle lipukirja järel käinud ja oma lippu alati kõrgel hoidnud Eesti auks ja kõigi lauluharrastajate ning eesti koorilaulu arenemise sõprade rõõmuks. Kui ta nüüd, 30. jaanuaril, oma kümneaastasele viljakale tegevusele tagasi vaatab ja samal õhtul „Estoonia“ kontsertsaalis kontserdiga esineb, siis võib ta julge olla, et kogu Tallinna seltskond teda toetab ja talle kõige paremat edu ning õnne soovib. Tulest tuld!

Tallinna Meestelaulu Seltsi lauljate huvi muusika vastu iseloomustab ka see, et nad pea ilma erandita tellivad „Muusikalehte“.

Aino Tamm'e 35-aastase muusikalise tegevuse puhul.

Juhan Aavik.

(Järg 1.)

... 7-aastaselt viidi mind Kuresaare valla kooli, kus õpetajaks oli minu onu Rennit (endise Põltsamaa õpet. Rennit'i isa). Olin elav, võib olla süütult vähe vallatugi, sest et oli kole igav liikumatult pingil istuda, kuna enne kodus juba ammu õpitud oli, mis valla koolis tol ajal nõuti. Jäin valla kooli ainult üheks talveks; hiljem viidi mind Tarvastu tütarlaste kihelkonna kooli. Siin oli juba palju, palju huvitavam, iseäranis laulmise suhtes. Õppisime ilusaid „keerulisi“ laule, kus isegi väiksed solo osad ei puudunud ja õpilaste koor esines (ühes poisil. kihelk. kooli õpilastega moodustasime segakoori) kirikus suurtel pühadel ja suvistel kontsertidel koolijuhataja M. Wühner'i juhatusel. Minule eriti ei olnud ka kooris laulmine väsitav, sest laulud jäid ruttu meele ja mind keelati vait, kuna teistega kaua harjutada tuli.

Vaheajal kasvasid õed juba pea järele"), kelledega suvevaheajal lõbus oli juba mitmehääleliselt laulda. Mõtlesime ise viisisid ja seadsime neid kohastele sõnadele ning kuulmise järele isegi kahele häälele. Nii sündisid karjas käies „alletamised“, nagu üldiselt tuttavaks saanud „Lauliku lapsepõlve“ põimitud viisikesed ja mitmed teised sedalaadi alletamised. Umbpalu metsa ääres karja hoides, kus eriti peale vihma tore „kõlakoda“ oli, mis alletamisele ja huikamisele otse meelitas, ongi sarnased muusikalised ilutsemised tekkijud.

„Lauliku lapsepõlve“ esimene osa on üks „kurjailma lugu“ — lootusetu vihmapäevad — pikaldane ja hale. Järgmine osa aga tekkis siis, kui pilved lahku lööma hakkasid ja päikene pilve alt vilksatas, kuna kolmas on „heailma lugu“.

Aino Tamm'e lapsepõlvelistest märkustest loeme veel järgmisi ridu, mis igapäevale meist hingesse toob elava, luulelise virvenduse ka meie oma lapsepõlve ilusast, armsast idüllist: „Karja teel oli suur, lai vannipõhja moodi kivi, millest laulab Andres Rennit omas „Mu meelen kuldne kodu kotus“, selle kõrval oli väike lomp, kuhu vihmaga vesi kogus — see oli vahest 5 minuti tee kodust. Kordadel, kui pool päeva sai vihma all karjas oldud ja riided läbi märjad, pöörleti loigukeses, kui pikk rohi läib vee haljendas, veel igate külgepidi, nii et hamba all enam kuiva kohta ei olnud ja soe vihma vesi riietes alla poole nirises — see oli alles lõbu! Vaatamata väsi-

*) Vanem praegu Dr. J. Ramot'i abikaasa, noorem kodutalus perenaine.

tava päeva töö peale, olime laupäeva õhuti koplis laia kase all ja laulsime kuni päikese tõusuni — harjutasime kahe-kolme hääle peal kokkulaulma ja siis mindi „mäele” vanematele ärust laulma

Nagu juba eespool mainisin, oli vana Tõnis Tamm suur ilu armastaja. Olgu selle illustreerimiseks veel mõni sõna. Kitsi talu oli keskmine kroonu valla rendi talu, põllud liivased ja

Aino Tamm.

saagi poolest mitte just helled. Oli siis küllalt tegemist, et omaga välja tulla. Vaatamata sellele, istutati aeda palju ilu- ja viljapuid, puiesteid ning ilupõõsaid; eriti armsad olid aga kõigi koduste — vana kui noore silmes mitmesugused lillepeenrad. Kuid mitte ainult üksi ilu armastajad ei olnud Kitsi perepaar, vaid elati andumusega kaasa ka tollaegsele vaimlisele liikumisele. Ja kui meie meeletuletame, et tol ajal Carl Robert Jakobson oma „Sakala'ga” eesti rahvus-kultuurilist ja rahvuspoliitilist kursi hakkas rajama, siis võime enestele elavalt ettekujutada, millises õhkkonnas möödus A. T. luuleline lapsepõlv. See õhkkond võib olla ei pakkunud majandusliseselt avaraid võimalusi, kuid oli rikas aadete poolest — ja need olid ilu aated läbi põimitud rahvulise ärkamisaja ideoloogiast ning C. R. Jakobsoni eesti rahvusluse maksmapanemise tahtest. Kui viimase surmasõnum Kuresaare jõudis, siis nutsid ühes vanematega ka lapsed.

Viljandi E. Põllumeeste Seltsi maja pühitsemisele võttis isa ka väikese Aino kaasa. Meie teame milliseks üldrahvuslikuks pidupäevaks kujunes selle, tol ajal eesti esimese, kõige suurema ja toredama seltskondlise maja sisseõnnistamine. Ei saanud mõjuta jääda see ka väikese Aino hinges. Pidu kontserdil laulis Jakobson'i õde Ida Tomson (helilooja Tomsoni abikaasa) kes sel ajal väljamaal laulu õppis ja kellest pidi eesti kunstlaulja' saama. Väike Aino valas liigutuse pisaraid. Nii ülendav oli rahvuslik-pühaline pidupäev, nii ilus oli esmakordselt kuuldud soolo-laul. Võib olla, juba siin tekkis salajane soov, ka ennast sarnaselt maksma panna, kuid sarnane iha võis ainult olla alateadvuses, sest seda reaalselt teostada — kunstlaulu õppima minna — Peterburisse ehk väljamaale, kuna kodumaal selleks õpetajad puudusid — kõiki neid keerulisi asjaolusid ei suutnud väikene Aino tol korral enesele ettegi kujutada ja kuigi ta seda oleks teha suutnud, siis selle elluviimiseks puudusid igasugused majanduslised võimalused.

Sarnastes illusioonides möödus peagi lapsepõli. Tarvastu kihelkonnakool oli lõpetatud. Umbes samal ajal oli Lilli Suburg Viljandisse tütarlaste kooli asutanud, mille sihiks Eesti tütardele suuremat haridust andes neid saksastamise eest hoida, sest, nagu teada, olid teised tolleaegsed kõrgemad tütarlaste koolid paratamata ühtlasi ka Eesti tütarde „kadakaks“ tegemise taimelavadeks.

Sinna Lilli Suburgi kooli astus A. T., et edasi õppida ja ühtlasi ka sealsete kooliõpetajate juures end eraviisil edasi arendada. Ühtlasi võttis ta ka klaveritunde ja tahtis teostada ka oma salajamat soovi, oma lauluhäält väljakoolitada. Viljandis elas sel ajal saksa muusikaõpetaja — ehk „muusikdirektor“ nagu neid nimetati, Reinhold Becker, kelle abikaasaks oli endine Moskva ooperikoori laulja sünd. Lievenstoem (Viljandist pärit). Sellel proual oli õige kõlav hääl ja selle juures tahtis Aino oma häält koolitama hakata. Kuid ta proua võttis häälekooli õige lihtsalt: Ta hakkas Ainoga kohe kõiksuguseid duettisid laulma, laskis teda oma mehe juures, kes oli väga hea kaasmängija, ära õppida Schuberti, Mendelssohni ja Schumanni laule ja et Ainol hea muusikaline kuulmine ja mälu oli, samuti ka enne oli karjas, koolis ja kooris palju laulnud, siis edenes sarnane „laulu õppimine“ õige jõudsasti ja õpetajate arvates võis ta sarnase meetodiga õige ruttu kunstlauljaks saada. Siin märkas aga Aino varsti, et sarnasel teel ikkagi õigeks kunstlauljaks ei saa, vaid tarvis on kõige pealt hääl välja arendada, välja koolitada — on tarvis heasse korda seada enne oma instrument ja alles siis võib sellel mängima hakata sarnaselt, et see mäng kunstinõudeid täidab. (Järgneb.)

Kroonika.

Kodumaa.

Eesti klaverid väljamaale.

Eesti klaveritööstus on teinud viimastel aastatel suuri edusamme. Peale vähemate pianinoehitajate on meil tegutsemas kaks klaveritööndust, kus on hakatud valmistama pianinode kõrval ka tiibklaverisi. Need on „Astroni“ ja Heine klaveritööndused Tartus. Mõlemi firma pianinod on kodumaa hästi tuntud ja nad said möödunud aasta näitus-messil kõrgemad auhinnad, — „Astron“ grand prix'i ja Heine — suure kuld auraha. Kodumaa kõrval on „Astroni“ pianinosid ka väljamaal, eriti Soomes, tarvitajaid leidnud. „Astroni“ kõrval on nüüd ka Heine hakanud omale välisturgu võitma. Nimelt on ta saanud Lätist tellimise suurema arvu instrumentide peale, mille valmistamisele on juba asutud. Kodumaa klaveritööstusele tähendab see suurt edu. — 1.

Klaveritööstur Jaan Räsä surnud.

Laupäeval, 23. skp, suri lühikeses haiguses järele Tartus klaveritööstur Jaan Räsä, 58 a. vanuses. Räsä oli üks neid sitkeid eesti mehi, kes oma järeljätmata visadusega viis oma väikselst alustatud klaveritööstuse nii heale järjele, et ta ehitatud pianinosid loeti kuni viimase ajani paremate hulka kodumaa omadest. Räsä põrm sängitati ta kodupaigas — Kambjas — maamulda.

Väljamaa.

Suurmeistrite mälestuspäivi.

11. jaanuaril möödus 25 aastat anderikka vene helilooja Vassili Kalinnikovi surmast. Kalinnikov omandas üleeuroopalise kuulsuse eriti oma kahe sümfoonia läbi (G-moll ja A-duur), mis ka meil „Estonia“ orkestri poolt korduvalt ette kantud. Peale nende on ta veel loonud terve rea teisi orkestri teoseid.

Kalinnikov suri 35-aastasena tiisikusse.

7. jaanuaril möödus 55 aastat vene helilooja Aleks. Lvovi surmast. Lvov sündis 1799. a. Tallinnas; oli keiser Nikolai I. adjutandiks ja 1837 kuni 1861. a. vene õuekapelli direktoriks. Hea viiulimängijana oli ka väljamaal laialt tuntud. On komponeerinud mitu ooperit, ühe opereti, rea viiulipalasisid ja muud. Tema komponeeritud oli ka vene endine hümn „Boshe tsarja hrani“. Viimased eluaastad oli L. täitsa kurt.

27. jaanuaril möödus 25 aastat suurima 19. aastasaja ooperilooja Giuseppe Verdi surmast. Verdi on loonud üldse 30 ooperit, millest muist küll juba esietendusel läbi kukkusid, ent millest mitmed, nagu *Rigolletto*, *Traviata*, *Trubadur* ja eriti *Aida* on teinud võidukäike üle kõigi ooperilavade. Peale ooperite on Verdi loonud *Requiem* (kanti hiljuti Tallinnas ette), *Stabat Mater*, *Tedeumi*, *Ave Maria*, *Hümni*, keelpillide kvarteti e-moll ja rea vähemaid asju.

Pole huvitusetu tähendada, et Mailandi konservatoorium, kuhu Verdi isa saatis oma poja õppima, ei võtnud teda oma õpilaseks vastu, leides, et poisil puudub muusikaanne.

Schaljapin Ameerikas.

Nagu „Krasnaja Gasetä“ teatab, asuda kuulus bassilaulja Schaljapin Ameerikas ühe suurema ooperi etteotsa, mille organiseerijaks on teatrite liit „Universal artist“ ja direktoriks lätlane E. Kupers. Leping olla sõlmitud 75 ülesastumise peale, muidugi puht-ameerikaliku tasu eest.

Brahmsi pidustused Heidelbergis.

Saksamaal tegutsevad pea kõigi tähtsamate surnud heliloojate nimelised seltsid, mis seavad omale ülesandeks vastava helilooja mälestuse jäädvustamise peamiselt selle loomingu populariseerimise kaudu. Selleks korraldavad need seltsid muu seas perioodilisi kontsertide tsükklusi vastava helilooja töödest, tõmmates selleks kaasa paremaid muusikalisi jõude. Üks niisugune selts on asutatud ka kuulsa saksa helilooja J. Brahmsi austajate poolt tema mälestuse jäädvustamiseks. See selts on korraldanud seni viis „Brahmsi-pidustust“, mis on aidanud Brahmsi loomingu populariseerimisele suuresti kaasa. Kuues sarnane pidustus on nimetatud seltsil kavatsusel tänavu Heidelbergis.

Berliini Filharmoonia orkestri uus juht.

Berliini Filharmoonia orkestri uueks alaliseks juhatajaks valiti prof. J. Priiver.

Edvard Griegi lesk 80-aastane.

Kuulsa Norra helilooja Edvard Griegi lesk pr. Nina Grieg sai möödunud aasta lõpul 80 aastat vanaks. Sel puhul korraldati Kopenhagenis, kus pr. Grieg elab, pidulik kontsert E. Griegi helitöödest. Pr. Nina Grieg, sünd. Hagerup, oli omal ajal hea lauljanna, eriti oma mehe laulude ettekandjana laialt tuntud.

Noodikiri 900-aastane.

Tänavu saab sellest 900 aastat, kus ametlikult hakati tarvitama benediktiini munga Guido Arezzo (sünd. umbes 995. a., surn. umbes 1050. a.) poolt ülesleitud noodikirjutamise põhipanevat uuendust, millest on välja arenenud praegusaegne viiejooneline süsteem. Nimelt hakkas Guido tarvitama helikõrguse ülesmärkimiseks neljajoonelist joonestikku, kuna enne teda tarvitusel olnud neimid võimaldasid heli kõrgust ainult umbkaudsel üles tähendada.

Muusikasõbrad, toetage „Musikalehte“ uute tellijate juurdemuretsemisega.

Laulupeod ja laulupäevad eeloleval suvel.

Tartumaa laulupidu.

Eesti Lauljate Liidu Tartumaa osakonna korraldusel on otsustatud Tartumaa laulupidu ära pidada 3. ja 4. juulil 1926. a. Tartus.

Laulupeo läbiviimaseks on valitud peatoimkond kohalikkudest seltskonnategelastest: esimees prof. P. Põld, linnapea K. Luik ja maakonnaavalitsuse esimees E. Saar esimehe abideks, liikmed A. Mõru, J. Sisask, A. Simm, K. Lubja, J. Simm, sekretäriks Ed. Kirs. Tegelikuks laulupeo juhiks on valitud A. Simm.

Laulupeo kontsertide juhtideks on valitud Juhan Aavik ja Juhan Simm. Senini on laulupeo tegelasi üles antud: 228 laulukoori — 7427 lauljat ja 37 pasunakoori — 612 mängijat. Kokku 8037 tegelast. Ülesandmisi tuleb järjest juurde nii et tegelaste arv märksa veel kasvab.

Tegelasi on üles antud üle Eestimaa igast maanurgast — Tallinnast, Kuresaarest, Pärnust, Narvast, Haapsalust, Petselist jne., mille tõttu laulupidu suurejooneline kujuneb.

Laulupeo noodid on trükist ilmunud (25 marka tükk), kus 26 laulu — tuntud eesti muusikameestelt.

Tartu vana laulupeo linn, kus esimesed ja suurem osa laulupidusid on peetud, on sünnis laulupeoks juba sellepärast, et ta maa südames asub ja juurepääs hõlpsam kõikidest maanurkadest. Ta on teaduse ja kultuuri keskkohaks olnud eestlastele juba varematal aegadel, eriti ülikooli ja teiste kõrgemate õpeasutuste tõttu. Seal on ka muusikakultuuri püütud edendada ja tõsta, missuguse ülesande etteotsa viimasel ajal on asunud Eesti Lauljate Liit.

Kuusalu kihelkonna I. laulupäev.

1926. a. suvel ärapeatava I Kuusalu kihelkonna laulupäeva eeskava on valmis, noodid seltsi korraldusel ilmunud ja ettevalmistused käimas, kuna osa koore juba noodid kätte saanud.

Eeskava sisaldab laule segakoorile:

1. Ma südamest ja meelest — Koraal.
2. Lootuse laul — Miina Hermann.
3. Kevade tunne — K. Tärnu.
4. Kiige laul — M. Lüdig.
5. Tuksuv süda — A. Läte.
6. Kannel — A. Tomson.
7. Oh mis ilus — J. Aavik.
8. Nüüd kuldne vabaduse päike — A. Lemba.
9. Isamaa mälestus — K. A. Hermann.
10. Päevad ja nädalad — E. Hirschelmann.
11. Oh võtkem Jumalat — Koraal.

Uuemate laulude ettekandmiseks otsustati autoritelt luba paluda.

Peale laulukooride võtaksid laulupäevast osa ka pasunakoored, mille eeskava aga veel lahtine.

Apostliku-õigensuliste laulupidu.

Apostliku-õigensulise mitropoliiti Aleksander kavatseb 1927. aasta suvel toime panna vaimulikku laulupidu, millest osa võtavad kõik apostliku-õigensulised kirikukoored. Laulude kava kokkuseadmine on antud apostlikusuliste koolide juhatajatest moodustatud kaheksaliikmelise komitee kätte, kelle teoreetiliseks nõuandjaks on kutsutud konservatooriumi professor Ramul. Et laulukoore maakondades ette valmistada, kavatsetakse suvevaheajal Tallinnast ja teistest linnadest osavamaid koorijuhte maakondadesse koorisid õpetama saata.

Läinud suvel pandi kohalik laulupidu Pärnus toime, tuleval suvel kavatsetakse laulupidu korraldada Kuresaares, kus osa neist lauludest lauldakse, mida üldisel laulupeol laulda kavatsetakse.

Õpilaste laulupäev Rakveres.

Rakveres on juba mitu aastat järgimööda korraldatud õpilaste laulupäevi, millest on osa võtnud pea kõik Virumaa kes- ja algkoolide õpilaselaulukoored. Nende laulupäevade korraldajaks ja juhatajaks on olnud Rakvere Rahvahariduse Seltsi koorijuhataja E. Rosenberg ja viimasel aastal ka Rakvere Seminari muusikaõpetaja E. Mesäinen. Eclolevale laulupäevale, mida juhatavad samad koorijuhid, on seni üles annud 35 kes- ja algkooli laulukoori üle pooleteisttuhande lauljaga. Kuna ülesandmiste aeg pole veel lõppenud, võib see arv tuntavalt suurened. — d.

Koorijuhid, õhutage oma lauljaid „Muusikalehte“ tellima, see aitab tõsta nende muusikalist tasapinda.

Soome 20. üldlaulupidu tänavu suvel Sortavalas.

Soome laulupidude korraldajaks on olnud nende algusest pealt Soome rahvahariduse selts — suurim ja elujõulisem selts Soomes. Seni on nimetatud selts korraldanud 19 laulupidu, — viimane neist oli 1924. a. Jüvas-küläs. Järjekordne — 20. üldine laulu- ja mängupidu, nii kui soomlased seda nimetavad, korraldatakse eeltuleval suvel Sortavalas, Soome Karjalas, Laadoga järve põhjakaldal. Ühendatud kooride eeskavasse on võetud peale kolme ühehäälse ühislaulu, millega Soome laulupeod traditsiooniliselt algavad, 13 segakoori, 6 meeskoori ja 8 naiskoori laulu á capella. Ühendatud pasunakoore eeskavasse — 6 pala. Peale selle on eeskavas mitu suurteost orkestri saatel, nimelt segakooridele Mendelssohni oratoorium „Paulus“, Genetzi „Karjala“ ja Sibeliuse poolt selleks peoks eriti komponeeritud kantaat, ning meeskooridele Sibeliuse kantaat „Tule sünd“.

Laulupeo ajal korraldatakse ka kooridele võistluslaulmine ja mängimine, mille tingimused õige rasked. Võistlus sünnib kahes klassis, kusjuures teise klassi all võistlevad koorid peavad puhtalt valdama kõik üldkooride eeskavas olevad á capella laulud, esimese klassi all võistlevad koorid peale nende ka veel eeskavas olevad suurteosed. Võistluslauludest on iga koori rühmas sega-, mees-, nais- ja pasunakoore kumbagi klassi jaoks üks sunduslik võistluslaul resp. pala kindlaks määratud, kuna teine on jäetud vabalt valida. Nii on esimese klassi all võistlevatele segakooridele määratud sunduslikuks võistluslauluks F. Krohni „Karjane“ ja teise klassi all võistlevatele segakooridele — J. Haunikaise „Karjase püha“, esimese klassi pasunakoorele Sibeliuse Alla marica ja teise klassi omadele Sibeliuse Intermezzo, mõlemad „Karjala-süüdist“ ine. Kolmanda võistluslaulu resp. pala valib võistlustoimikond võistluse ajal vastava klassi üldkooride eeskavast. Just viimane asjaolu teebki võistluse raskeks, kuid annab sellele täieliku muusikalise väärtuse, sest siis on võistlustest osavõtvad koorid sunnitud terve laulupeo eeskava hästi selgeks õppima, kuna nad muidu õpiks ainult oma võistluslaule ja jätaks üldeeskava teisele plaanile.

Ootame huviga, missugused tagajärjed on sellel täiesti uuele alusele rajatud võistlusel.

Ühegi seltsi raamatukogust ei tohi puududa „Muusikaleht“.

Läti laulupeo korraldamiseks 200.000 latti.

Läti seimi eelarve komisjon otsustas 22. skp. koosolekul tänavu suvel Riias korraldatava ülelätimaalise laulupeo eeltöödeks 200.000 latti (ligi 14 ja pool miljoni Emk.) laenu anda.

Saksamaa tööliste laulupidu.

Saksamaa töölisel on asutanud omale „kodanlaste“ eeskujul lauljate liidu, et selle kaudu „proletaarlist koorilaulu“ edendada. Peale vähemate ettevõtete kavatses nimetatud liit korraldada 1927. a. ülesaksamaalise tööliste laulupeo, kus tuleks ettekandele peaaesjalikult sotsiaalse tendentsiga koorilaulud, muu seas ka selleks puhuks eriti komponeeritav koori suuntee.

Lauljad, võtke eeskuju Tallinna Meestelaulu Seltsist, kus pea kõik lauljad „Muusikalehte“ tellivad.

Teateid laulukooride tegevusest.

Põltsamaa laulu- ja muusikaseltsi „Leelo“ 1925. a. tegevusest.

Põltsamaa laulu- ja muusikaseltsi „Leelo“ laulukoor on möödunud 1925. a. kestel rohkesti tööd teinud; korraldas vabadussõjas langenute mälestamise kihelkonna komitee ettepanekul suvel kohaliku laulupäeva, mis andis sisetulekut 25.128 mk. ja millest komiteele üle anti 19.035 mk.; võttis osa väljaspool kihelkonda korraldatud laulupidudest; korraldas ühe vaimuliku ja mitu ilmalikku kontserti, mis andsid sisetulekut üle 36.000 marga. Kooritegevuses on maksma pandud kodukord.

Sisetulekuid on seltsil olnud 69.196 mk., väljaminekuid — 64.196 mk., ülejääk — 5000 mk. Seltsil on varandust, peasjalikult nootide näol, üle 15.000 marga.

Tuleviku tegevuskavas on tähtsamate punktidenä kohaliku laulupäeva korraldamine, osavõtmine Tartumaa laulupäevast ja Dr. K. A. Hermanni mälestussamba heaks kapitali kogumine. Ka kavatakse seltsile lipp muretseda.

Seltsi eestseisus on: pr. T. Vervolt, prl. E. Russi ja hrad: E. Järv, A. Kissa, E. Litter. Revisjonikomisjonis — hrad: F. Russi, Poltimäe ja prl. Ida Sutt.

Möödunud tegevusaasta kestel tehti paaril korral katsed laulupäeva korraldamiseks ja Lauljate Liidu Põltsamaa osakonna asutamise küsimuse arutamiseks kohalisi ja kihelkonna koorijuhte kokku saada, millised katsed aga eluõnnestusid. Loodetavasti tulevad eeloleva laulupäevaga kaasa ka teised koorid, kuigi algatus ainult kitsamast ringist välja läheb. A. A.

Kuusalu koguduse lauluselts „Kirikukoor“.

Möödunud suvel asutatud Kuusalu koguduse lauluseltsi „Kirikukoor“ põhikiri on Rahukogus registreeritud ja seltsil tegutsemiseks seega kõik õigused olemas.

6. jaanuaril s. a. oli seltsi korraline üldkoosolek, kus ajutine juhatus valiti, kes omavahel hiljem ametid järgmiselt jaotas:

J. Domberg — esimees, H. Domberg — laekahoidja, R. Sturm — kirja-toimetaja, M. Rebane — abiesimees ja G. Karlson (olles ühtlasi koorijuht) — abikirjatoimetaja.

Revideerivtoimkonda valiti V. Brandt, J. Robenani ja A. Sakenberg. Otsustati E. Lauljate Liidu liikmeks astuda.

Toimetusele saadetud uus muusikakirjandus.

Paide muusikapäeva laulud suvel 1926.

Sisaldab tänavu suvel Paides korraldatava muusikapäeva eeskavasse võetud 10 segakoori laulu. Ka selles raamatus on mitmed trükivead, mis enne laulude õppimist tuleks tingimata parandada.

Romans

„Närtsinud armastus“. Kupl. A. Garrise sõnad. And. Saarmanni muusika. Tartus 1924. Hind 30 marka.

Eesti Lauljate Liidu „Muusikaleht“ ilmub kaks korda kuus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Müüriavahe tän. 16, telef. 5-68. Tellimishind aastas 300 mk., Lauljate Liidu liigetele 250 mk., poolaastas 150 mk., Lauljate Liidu liigetele 125 mk. Üksiknumbri hind 15 mk.

Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. — Vastutav toimetaja: Anton Kasemets.
A/S „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk uul. 42.